

AZƏRBAYCANIN DÖVLƏT MALİYYƏSİNİN GÜCLƏNMƏSİNDƏ EFFEKTİV ENERJİ İSTEHSALININ ROLU: YAŞIL İQTİSADİYYATA KEÇİD STRATEGİYALARI

Röya Məmmədəli qızı Əmirova

Azərbaycan Respublikası Fövqəladə Hallar Nazirliyinin Akademiyası
Bakı, Azərbaycan

THE ROLE OF EFFECTIVE ENERGY PRODUCTION IN STRENGTHENING PUBLIC FINANCE OF AZERBAIJAN: STRATEGIES IN THE TRANSITION TO A GREEN ECONOMY

Roya Mammadali Amirova

Academy of the Ministry of Emergency Situations of the Republic of Azerbaijan
Baku, Azerbaijan: roya.amirova@fhn.gov.az
<https://orcid.org/0009-0002-7690-5482>

Abstract. In Azerbaijan's transition to a green economy, dependence on quality fuels presents both challenges and opportunities. This paper examines the potential to strengthen public finances by improving production efficiency in the country's energy sector. In addition to reducing operating costs and improving energy efficiency, energy efficiency is also important for long-term fiscal stability and budget sustainability.

The introduction of efficiency technologies in Azerbaijan's oil and gas sector is important. Upgrading infrastructure, especially in sectors such as refining and construction, can reduce domestic energy consumption and reduce the country's dependence on volatility in global energy markets. In addition, the development of renewable resources such as solar and wind energy offers new sources of financing and energy security.

The paper also discusses the financial implications of energy efficiency measures and the importance of policy reforms and public-private partnerships to support this transition. It is emphasized that energy-efficient production plays a crucial role in the transition of Azerbaijan's economy to a green economy and in strengthening public finances.

Keywords: energy efficiency, Green economy, sustainable development, economic diversification, Azerbaijan Energy Policy.

© 2024 Azerbaijan Technical University. All rights reserved.

Giriş. Azərbaycanın iqtisadiyyatı uzun müddətdir ki, əsasən neft və qaz sektorlarının gəlirləri ilə formalaşmışdır. Bu sahələr ölkənin dövlət büdcəsinin əhəmiyyətli hissəsini təşkil edir və iqtisadi inkişafın təməl sütunlarından biri kimi çıxış edir. Lakin qlobal miqyasda baş verən yaşıl iqtisadiyyata keçid, xüsusilə ekoloji davamlılıq və bərpa olunan enerji mənbələrinin istifadəsi sahəsində artan tələblər, ölkənin qalıq yanacaqlardan asılılığı problemini ortaya çıxarır. Neftin qiymətindəki dalğalanmalar və beynəlxalq ekoloji standartlar Azərbaycan üçün enerji istehsalında səmərəliliyi artırmaq və daha dayanıqlı bir iqtisadi sistem yaratmaq zərurətini ortaya qoyur. Hazırkı vəziyyətdə qalıq yanacaqlara əsaslanan enerji istehsalı ətraf mühit və dövlət maliyyəsi üçün çətinliklər yaratmağa davam edir.

Enerji səmərəliliyi daha geniş yaşıl iqtisadiyyata keçidin bir hissəsi kimi enerji xərclərini azaltmaqla, istehsal proseslərinin səmərəliliyini artırmaqla və yeni iqtisadi sektorlar yaratmaqla Azərbaycanın dövlət maliyyəsinin gücləndirmək imkanı yaradır. Burada enerjiyə qənaət edən istehsalın, xüsusilə yaşıl iqtisadiyyata keçid kontekstində Azərbaycanın iqtisadi sabitliyinə necə töhfə verə biləcəyini araşdırılır.

Tədqiqatın məqsədi. Bu tədqiqatın əsas məqsədi Azərbaycanın dövlət maliyyəsinin gücləndirilməsi üçün enerjinin effektiv istehsalının vacibliyini vurğulamaq və yaşıl iqtisadiyyata keçid strategiyalarını araşdırmaqdır. Xüsusi olaraq, enerji səmərəliliyinin artırılmasının, ölkənin fiskal dayanıqlığının təmin edilməsi və gəlir mənbələrinin şaxələndirilməsi baxımından necə təsirli olacağı incənlənir. Məqalədə həmçinin bərpa olunan enerji mənbələrinin, o cümlədən günəş və külək enerjisinin, ölkənin enerji təhlükəsizliyinə və iqtisadi inkişafına necə töhfə verə biləcəyi araşdırılır.

Məsələnin həll üsulları və aprobasiyası. Məsələnin həlli üçün əsas yanaşmalardan biri neft və qaz sektorlarında infrastrukturun modernləşdirilməsi, enerjiyə qənaət edən texnologiyaların tətbiq edilməsi və bərpa olunan enerji mənbələrinə yönəlmiş investisiyaların artırılmasıdır. Enerji

səmərəliliyini artırmaq məqsədilə qabaqcıl texnologiyaların mənimsənilməsi və bu texnologiyaların sənaye və tikinti sahələrində tətbiqi vacibdir. Beynəlxalq təcrübələr göstərir ki, enerji səmərəliliyi ilə bağlı həyata keçirilən islahatlar və dövlət-özəl tərəfdaşlıqlar bu keçidin sürətlənməsinə təkan verə bilər. Bundan başqa, enerji səmərəliliyi sahəsində beynəlxalq əməkdaşlıq və sərmayələrin cəlb edilməsi də bu keçidin uğurlu olmasında mühüm rol oynayır.

Effektiv Enerji İstehsalında Qlobal Trendlər

Qlobal miqyasda, ölkələr istixana qazı emissiyalarını azaltmaq və iqtisadi rəqabət qabiliyyətini artırmaq məqsədi daşdığından enerjiyə qənaət edən istehsal sürət qazanıb. Almaniya, Yaponiya və Danimarka kimi dövlətlər enerji səmərəliliyini sənaye siyasətlərinin təməli kimi qəbul etmişlər. Bu ölkələr istehsal, enerji istehsalı və nəqliyyat kimi sənaye sahələrində qabaqcıl texnologiyalar tətbiq edərək, onların karbon izlərini əhəmiyyətli dərəcədə azaldıb və əməliyyat xərclərini aşağı salıblar. Tədqiqatlar göstərir ki, enerji səmərəliliyi birbaşa olaraq daha yüksək məhsuldarlığa və aşağı enerji xərclərinə töhfə verir, onu davamlı iqtisadi artım üçün əsas halına gətirir.

Azərbaycanın enerji sektorunda əhəmiyyətli olaraq qalıq yanacaq üstünlük təşkil edir. Beynəlxalq Enerji Agentliyinin (IEA) məlumatına görə, 2023-cü ilə kimi, təbii qaz və neft məhsulları ölkədə ümumi son enerji istehlakının (TFC) təxminən 82%-ni, təkcə təbii qazın 43%-ni və neft məhsulları 39%-ni təşkil edir. TFC-nin 15%-ni təşkil edən elektrik enerjisi əsasən qalıq yanacaqlardan əldə edilir, bərpa olunan enerji mənbələri, o cümlədən hidroenergetika ümumi elektrik enerjisi təchizatının yalnız 6%-ni təşkil edir.

Ölkənin ümumi istixana qazları (İQ) emissiyaları, ilk növbədə, enerji istehsalı üçün qalıq yanacaqlardan asılı olduğuna görə əhəmiyyətlidir. Azərbaycan iqlim dəyişikliyi üzrə Paris sazişi çərçivəsində götürdüyü öhdəliklərin bir hissəsi olaraq 2030-cu ilə qədər 1990-cı il səviyyəsindən 35%, 2050-ci ilə qədər isə 40% İXQ emissiyalarını azaltmağı öhdəsinə götürmüşdür. Bu məqsəd bərpa olunan enerjiyə və təkmilləşdirilmiş enerji səmərəliliyinə əsaslı keçidi tələb edir.

2022-ci ildə Azərbaycanda elektrik enerjisi istehsalı 90%-dən çoxu təbii qazdan olmaqla 29 teravatt-saata (TWh) çatıb. Ölkənin yeganə neft emalı zavodu həmin il yerli xam neft və təbii qaz mayelərindən təxminən 6,5 milyon ton neft məhsulları istehsal etmişdir. Azərbaycan həm də 2022-ci ildə 26,6 milyon ton xam neft və 22,6 milyard kubmetr təbii qaz ixrac etməklə əsas xam neft və təbii qaz ixracatçısıdır (IEA, 2022) [1].

Resurslarla Zəngin İqtisadiyyatlarda Enerji Səmərəliliyi

Səudiyyə Ərəbistanı, Norveç və Qətər də daxil olmaqla resurslarla zəngin iqtisadiyyatlar qalıq yanacaq ixracından asılılığı azaltmaq və ətraf mühitlə bağlı öhdəlikləri yerinə yetirmək üçün enerji səmərəliliyini getdikcə daha çox inkişaf strategiyalarına daxil edirlər. Məsələn, Səudiyyə Ərəbistanının Vizyon 2030 təşəbbüsü neft hasilatı, istehsal və tikinti daxil olmaqla müxtəlif sektorlarda enerji səmərəliliyini vurğulayır. Böyük neft ixracatçısı olan Norveç öz təbii ehtiyatlarından istifadə etməklə, həm də ətraf mühitə təsirini azaltmaqla enerji baxımından səmərəli istehsal və bərpa olunan enerjiyə böyük sərmayə qoyub (Dünya Bankı, 2021) [2].

Azərbaycanın Enerji Mənzərəsi

Azərbaycan əhəmiyyətli olaraq həm daxili enerji ehtiyacları, həm də ixracat üçün qalıq yanacaqlara, xüsusilə neft və təbii qaza arxalanır. Enerji hasilatı, xüsusilə neft və təbii qaz, tarixən Azərbaycan iqtisadiyyatının təməli daşı olmuşdur. Bu, ölkənin ÜDM-nin, ixracının və dövlət gəlirinin əhəmiyyətli hissəsini təşkil edir. Ölkənin neft hasilatı və emalı, eləcə də ağır sənaye kimi yüksək enerji istehlakı sektorları enerji səmərəliliyinin artırılması üçün əhəmiyyətli imkanlar təqdim edir. Azərbaycan bərpa olunan enerji sahəsində müəyyən irəliləyişlər əldə etsə də, enerjiyə qənaət edən texnologiyaların mənimsənilməsi məhdud olaraq qalır. Enerji səmərəli infrastrukturun inkişafı Azərbaycanın yaşıl iqtisadiyyata keçidində mühüm dayaq rolunu oynaya bilər (Azərbaycanın Energetika Nazirliyi, 2022) [3].

Azərbaycanda Cari Enerji İstehlakı və İstehsalı

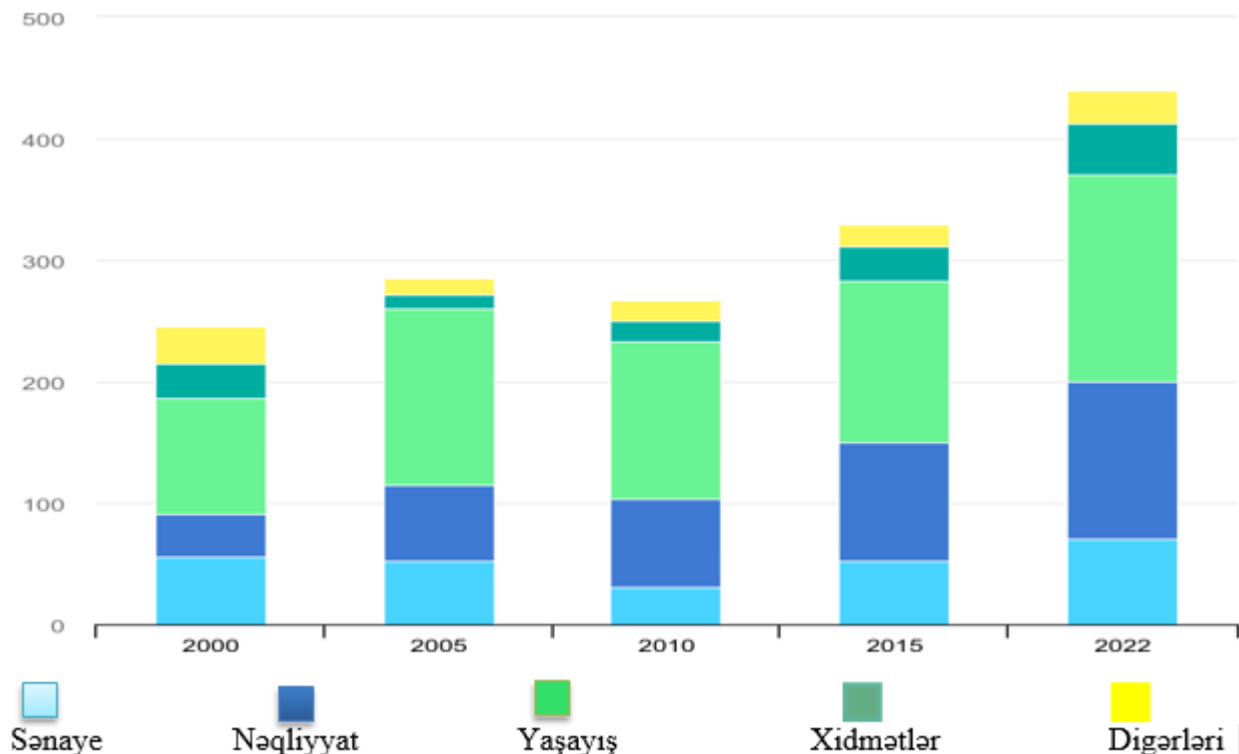
Azərbaycanın enerji sektorunda qalıq yanacaq istehlakı üstünlük təşkil edir. Əhəmiyyətli neft və qaz istehsalçısı olmasına baxmayaraq, ölkə xüsusilə neft emalı, kimya istehsalı və ağır sənaye kimi sənaye sahələrində enerjiden istifadədə səmərəsizliklə üzləşir. Enerji səmərəli istehsala keçid bu sektorların enerji sıxlığını azalda bilər, həm dövlət, həm də özəl müəssisələr üçün resursları azad edə və xərcləri azalda bilər.

Azərbaycanın enerji intensivliyi orta dünya səviyyəsindən və Şərqi Tərəfdaşlığı (ŞT) regionunda ən aşağı səviyyədə olsa da, neft və qaz ixracının ÜDM-də yüksək payı ölkə üçün səmərəlilik göstəricisi kimi enerji intensivliyinin faydalılığını zəiflədir. Əhali və ÜDM artımını əks etdirən ümumi yekun enerji istehlakı (TFEC) 2000-ci ildən bəri davamlı olaraq artmışdır, xüsusən də yaşayış binalarında və nəqliyyatda, bu sektorlarda güclü enerji tələbatının artımını əks etdirir.

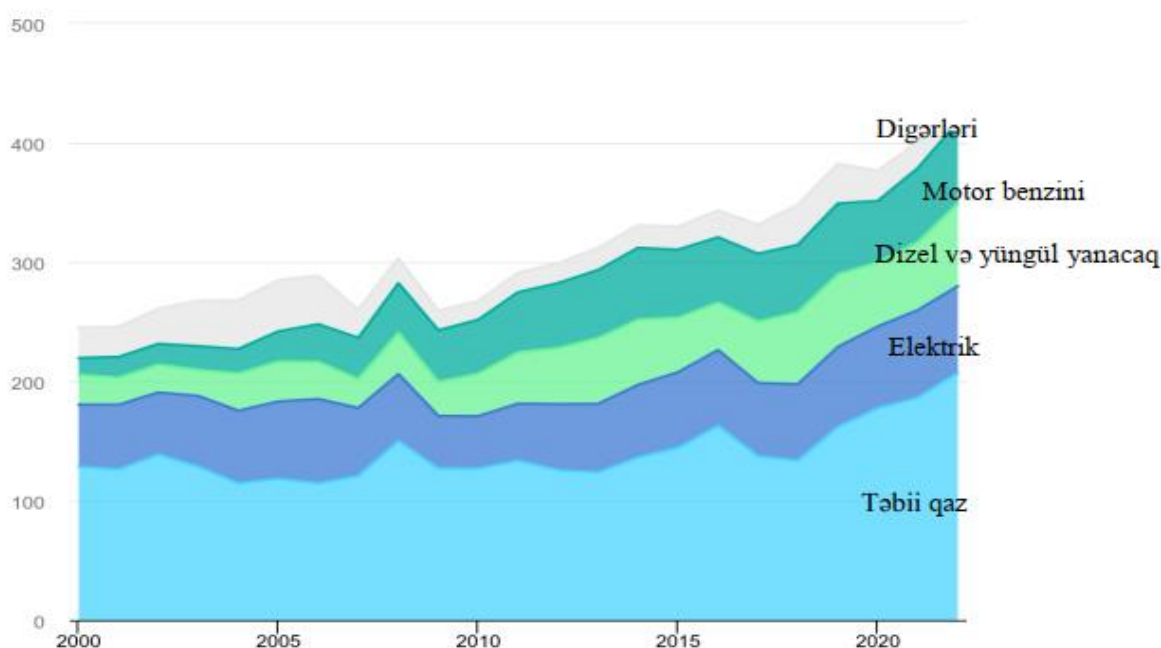
Ümumi yekun enerji istehlakı (TFEC-i) yanacaq baxımından təhlil etsək, təbii qaz bütün sektorlarda ən çox istifadə olunur və onun payı 2000-ci ildə ümumi illik istehlakın 52%-dən 2022-ci ildə 47%-ə enmişdir. Bununla belə, bu müddət ərzində illik qaz istifadəsi 61% artmışdır. Motor benzininin istifadəsi isə həm nisbi, həm də mütləq mənada ən çox artıb: onun payı 2000-ci ildəki TFEC-in 6%-dən 2022-ci ildə 16%-ə qədər, deməkdir ki, üç dəfə artıb, avtomobil parkı dörd dəfə genişləndiyi üçün illik istehlak 2000-2022-ci illər arasında təxminən beş dəfə artıb. İllik istehlak 40% artsa da, elektrik enerjisinin payı dövr ərzində 17-21% səviyyəsində nisbətən sabit qalmışdır (IEA, 2023) [4].

Əsas Sektorlarda Enerji Səmərəliliyi İmkanları

Azərbaycanın sənaye sektoru enerji səmərəliliyinin artırılması üçün mühüm imkanlar təqdim edir. Ağıllı şəbəkələr, enerji idarəetmə sistemləri və proseslərin optimallaşdırılması kimi texnologiyalar neft emalı, metallurgiya və kimya sənayesində enerji istehlakını azaltmağa kömək edə bilər. Bundan əlavə, daha çox enerjiyə qənaət edən binaların tikintisi və günəş və külək kimi bərpa olunan enerji mənbələrinin qəbulu ümumi enerji tələbatının azalmasına töhfə verə bilər.

Azərbaycanda sektorlar üzrə ümumi yekun enerji istehlakı, 2000-2022

Azərbaycanda enerji mənbəyi üzrə ümumi yekun enerji istehlakı, 2000-2022

Neft-qaz sektorunda enerji səmərəliliyinə hasilat və emal texnologiyalarının modernləşdirilməsi yolu ilə nail olmaq olar. Məsələn, neft emalı zavodlarında enerjiyə qənaət edən kompressorların, istilik dəyişdiricilərinin və nasosların istifadəsi enerji istehlakını 15-20% azalda bilər (BP, 2022) [5]. Eynilə, təbii qazın hasilatı və emalı zamanı enerjiden istifadənin optimallaşdırılması emissiyaları azaltmaqla yanaşı, əməliyyat xərclərini də azalda bilər.

Yaşıl İqtisadiyyata Keçidin Maliyyə Nəticələri

Enerji səmərəli istehsalın Azərbaycanın dövlət gəlirlərinə birbaşa maliyyə təsiri var. Enerji istehlakını azaltmaqla əsas sənaye sahələrində istehsal xərclərini əhəmiyyətli dərəcədə aşağı salmaq, Azərbaycanın ixracatının rəqabət qabiliyyətini artırmaq olar. Bundan əlavə, enerji səmərəliliyinin mənimsənilməsi daxili istehlakı azaltmaqla enerji ixracının artmasına gətirib çıxara bilər ki, bu da enerji istehsalının daha böyük hissəsinin beynəlxalq səviyyədə satılmasına imkan yaradır (Azərbaycan Dövlət Neft Fondu, 2022) [6].

Enerji səmərəliliyi Azərbaycan iqtisadiyyatının şaxələndirilməsini dəstəkləyir ki, bu da onun dəyişkən neft qiymətlərindən asılılığını azaltmaq üçün vacibdir. Enerji səmərəli istehsal texnologiyalarına investisiya enerjiyə qənaət edən avadanlıqların istehsalı və ya bərpa olunan enerji mənbələrinin inkişafı kimi yeni sənaye sahələri yarada bilər, əlavə gəlir axını və məşğulluq imkanları yarada bilər (Dünya Bankı, 2021) [7].

Uzunmüddətli perspektivdə enerjiyə qənaət edən istehsal əməliyyat xərclərini azaltmaqla və global enerji qiymətlərindəki dalğalanmalarla bağlı riskləri azaltmaqla fiskal davamlılığa töhfə verir. Bundan əlavə, enerji səmərəliliyi karbon vergiləri və ya beynəlxalq ekoloji müqavilələrə əməl edilməməsinə görə cərimələr kimi enerji istehsalı ilə bağlı ekoloji xərcləri azaldır.

İnfrastruktur və Texnoloji Məhdudiyyətlər

Azərbaycanın enerjiyə qənaət edən istehsal infrastrukturunu xüsusilə ağır sənaye sahələrində zəif inkişaf etmişdir. İstehsal sistemlərinin təkmilləşdirilməsi və enerjiyə qənaət edən texnologiyaların quraşdırılması ilə bağlı ilkin məsrəflər xüsusilə kiçik və orta müəssisələr (KOB) üçün böyük ola bilər (Azərbaycan Ticarət və Sənaye Palatası, 2023) [8]. Bununla belə, beynəlxalq maliyyə yardımı və investisiya bu boşluğu aradan qaldırmağa kömək edə bilər.

Azərbaycanda mövcud siyasət və qaydalar enerji səmərəliliyi üçün məhdud stimullarla qalıq yanacaq istehsalına üstünlük verir. Əhəmiyyətli siyasət islahatları, o cümlədən enerji səmərəliliyi standartlarının və vergi güzəştlərinin tətbiqi olmadan enerjiyə qənaət edən istehsala keçid yavaş ola bilər. Enerji səmərəliliyinə özəl sektor investisiyalarını təşviq etmək və beynəlxalq davamlılıq məqsədlərinə uyğunlaşdırmaq üçün aydın tənzimləyici çərçivə lazımdır (OECD, 2023) [9].

Enerji səmərəli istehsala keçidi dəstəkləmək üçün Azərbaycan hökuməti enerjiyə qənaət edən texnologiyaların tətbiqini stimullaşdıran siyasət həyata keçirməlidir. Buraya enerjiyə qənaət edən infrastrukturaya sərmayə qoyan şirkətlər üçün vergi güzəştləri, bərpa olunan enerji layihələri üçün subsidiyalar və sənaye sektorları üçün daha sərt enerji səmərəliliyi standartları daxil ola bilər.

Bərpa Olunan Enerji və Yaşıl Texnologiyalara İnvestisiya

Azərbaycan daha geniş enerji səmərəliliyi strategiyasının bir hissəsi kimi bərpa olunan enerjiyə investisiyalara üstünlük verməlidir. Külək və günəş enerjisi ölkənin qalıq yanacaqlardan asılılığını azaltmaq üçün əhəmiyyətli potensial təklif edir. Bundan əlavə, enerjiyə qənaət edən texnologiyalar üçün tədqiqat və təkmilləşdirməyə (R&D) sərmayə qoymaq uzunmüddətli davamlılığa nail olmaq üçün çox vacib olacaqdır.

Bir neçə layihə vasitəsilə BP və Nobel Energy Azərbaycanın bərpa olunan enerji sənayesinə böyük sərmayələr qoyublar. 2 milyon ABŞ dolları məbləğində maliyyə vəsaiti ilə BP və Azərbaycan Təhsil Nazirliyi yaxınlıqdakı müəssisədə bərpa olunan enerji üzrə yeni magistr proqramı açmaq üçün əməkdaşlıq ediblər [10]. Nobel Energy 25 il ərzində 1.170.000 ton karbon emissiyasını azaltmaq üçün Cəbrayılada 100 MVt gücündə günəş elektrik stansiyası ilə irəliləyir. Şirkət həmçinin Naxçıvanda 400 MVt gücündə günəş elektrik stansiyalarının yaradılması üçün Energetika Nazirliyi ilə müqavilə imzalayıb.

Beynəlxalq Əməkdaşlıq və Dövlət-Özəl Tərəfdaşlıq

Azərbaycanın enerji səmərəliliyi təşəbbüslərinin maliyyələşdirilməsi üçün beynəlxalq tərəfdaşlıq mühüm əhəmiyyət kəsb edəcək. Dövlət-özəl tərəfdaşlıq (PPP) həm də irimiqyaslı enerjiyə qənaət edən layihələr üçün lazım olan resursların səfərbər edilməsində mühüm rol oynaya bilər. Dünya Bankı və Beynəlxalq Enerji Agentliyi (IEA) kimi beynəlxalq təşkilatlarla əməkdaşlıq Azərbaycana enerji səmərəli istehsal sistemlərinin tətbiqi üçün lazım olan texniki təcrübə və maliyyə dəstəyi verə bilər [11].

Alınan nəticələrin tətbiqi. Tədqiqat nəticəsində müəyyən edilmişdir ki, enerji səmərəliliyinin artırılması Azərbaycanın əsas sənaye sahələrində xərcləri azaltmağa, daxili enerji istehlakını minimuma endirməyə və ölkənin enerji ixrac potensialını artırmağa imkan verir. Enerji istehlakının azalması ölkənin global enerji bazarlarında rəqabət qabiliyyətini artırır və iqtisadi dayanıqlığı təmin edir. Enerji səmərəliliyinin artırılması ilə iqtisadiyyatın şaxələndirilməsi və yeni sənaye sahələrinin inkişafı üçün əlavə imkanlar yaranır. Bu, həm də dövlət büdcəsinə uzunmüddətli sabitlik gətirə bilər.

Nəticə

Enerji səmərəliliyinin artırılması və yaşıl iqtisadiyyata keçid Azərbaycanın dövlət maliyyəsinin gücləndirilməsində mühüm rol oynayır. Qalıq yanacaqlardan asılılığın azaldılması və bərpa olunan enerji mənbələrinə keçid ölkənin iqtisadi sabitliyini və dayanıqlığını təmin etmək üçün strateji bir fürsətdir. Enerjiyə qənaət edən texnologiyaların tətbiqi, siyasət islahatları və beynəlxalq əməkdaşlıq bu məqsədlərə çatmaq üçün vacib addımlardır. Bu istiqamətdə atılan hər bir addım Azərbaycanın global davamlılıq hədəflərinə uyğun inkişafını təmin edəcək və ölkənin fiskal sabitliyinə əhəmiyyətli töhfə verəcəkdir.

ƏDƏBİYYAT

1. Energy efficiency policy in Azerbaijan: A Roadmap. <https://www.iea.org/reports/energy-efficiency-policy-in-azerbaijan-a-roadmap>
2. <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2022/12/08/azerbaijan-can-accelerate-its-green-economic-transformation-a-world-bank-report-shows-how>
3. Azerbaijan Ministry of Energy. (2022). Energy Strategy for 2030: Towards a Sustainable Future.

4. Advancing energy efficiency in Azerbaijan <https://www.iea.org/reports/energy-efficiency-policy-in-azerbaijan-a-roadmap/advancing-energy-efficiency-in-azerbaijan>
5. BP, 2022. https://www.bp.com/en_az/azerbaijan/home/who-we-are/bp-in-azerbaijan.html
6. Azərbaycan Dövlət Neft Fondu, 2022. <https://www.oilfund.az/>
7. World Bank. (2021). Transition to a Green Economy: Policies and Strategies for Developing Countries.
8. Azərbaycan Ticarət və Sənaye Palatası, 2023 <https://www.chamber.az/>
9. OECD, 2023. <https://www.oecd.org/en.html>
10. Global Energy Solutions starts its next project for BP Azerbaijan, Nobel Energy, January 23, 2018 <https://nobelenergy.com/media/news/global-energy-solutions-starts-its-next-project-for-bp-azerbaijan-48>
11. Azerbaijan's Public-Private Partnerships for Sustainable Development, 14 august 2024 <https://sdg.iisd.org/commentary/generation-2030/azerbaijans-public-private-partnerships-for-sustainable-development/#:~:text=Azerbaijan%20is%20making%20significant%20strides,at%20improving%20energy%20efficiency%20in>

AZƏRBAYCANIN DÖVLƏT MALİYYƏSİNİN GÜCLƏNMƏSİNDƏ EFFEKTİV ENERJİ İSTEHSALININ ROLU: YAŞIL İQTİSADİYYATA KEÇİD STRATEGİYALARI

R.M.Əmirova

Xülasə. Azərbaycanın yaşıl iqtisadiyyata keçid dövründə qalıq yanacaqlardan asılılığı həm çətinliklər, həm də yeni imkanlar yaradır. Bu məqalə ölkənin enerji sektorunda səmərəli istehsalın artırılması ilə dövlət maliyyəsinin gücləndirilməsi potensialını araşdırır. Enerji səmərəliliyi əməliyyat xərclərini azaltmaq və enerji məhsuldarlığını yüksəltməklə yanaşı, uzunmüddətli fiskal sabitlik və iqtisadi dayanıqlıq üçün vacibdir.

Azərbaycanın neft və qaz sektorunda səmərəlilik texnologiyalarının tətbiqi mühüm əhəmiyyət daşıyır. Xüsusilə neft emalı və tikinti kimi sahələrdə infrastrukturun yenilənməsi daxili enerji istehlakını azaltmaq və ölkənin global enerji bazarlarındakı qeyri-sabitlikdən asılılığını aşağı salmaq potensialına malikdir. Bundan əlavə, günəş və külək enerjisi kimi bərpa olunan mənbələrin inkişafı yeni maliyyə mənbələri və enerji təhlükəsizliyi təklif edir.

Məqalədə həmçinin enerji səmərəliliyi tədbirlərinin maliyyə nəticələri və bu keçidi dəstəkləyən siyasət islahatları, dövlət-özəl tərəfdaşlıqların əhəmiyyəti müzakirə olunur. Azərbaycanın iqtisadiyyatının yaşıl iqtisadiyyata keçidində və dövlət maliyyəsinin gücləndirilməsində enerjiyə qənaət edən istehsalın həlledici rol oynadığı vurğulanır.

Açar sözlər: enerji səmərəliliyi, Yaşıl iqtisadiyyat, Davamlı inkişaf, iqtisadi diversifikasiya, Azərbaycanın Enerji Siyasəti.

Accepted: 14.11.2024